

Stichting Chitungulu

community outreach - nature conservation

Stichting Chitungulu
Alsacelaan 23
5627 CA Eindhoven

info@chitungulu.nl
www.chitungulu.nl
Instagram: [conservation.chitungulu](https://www.instagram.com/conservation.chitungulu)

KvK nummer: 55480330
Bankrekening: NL82 TRIO 0254 7397 68

Beleidsplan 2022-2027

geactualiseerd per juni 2025

Twee biologische groentetuinen van twee naburige families produceren veilig en gezond voedsel voor meerdere huishoudens in de wijk Chocha in Chitungulu. Beide tuinen beschikken sinds 2024 over door speciale compost-wormen geproduceerde voedzame vermicompost, waarmee de bodem extra wordt verrijkt. Combinatieteelt (intercropping) is een belangrijke techniek in de biologische groentetuinen, waarbij nadrukkelijk ook lokale bomen een belangrijke rol spelen in schaduwvoorziening/waterretentie. Het biologische groentetuinenproject is een van de kernprojecten van Stichting Chitungulu.

1. Stichting Chitungulu

Stichting Chitungulu is op 8 juni 2012 opgericht en staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Brabant onder nummer KvK-nummer 55480330. De vestigingsplaats van de stichting is Eindhoven. Stichting Chitungulu is door de Belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Het RSIN/ANBI fiscaal nummer is: 851731569.

2. Samenstelling bestuur

Het bestuur van Stichting Chitungulu bestaat uit de volgende personen:

Naam	Functie	Sinds	Zittingsperiode
drs. Chris Brugman	voorzitter	8-6-2012	tot 30 juni 2027
drs. Frederik Haver Droeze	penningmeester	30-4-2019	tot 30 juni 2027
drs. Erik Jansonius	secretaris	30-4-2019	tot 30 juni 2027

Alle bestuursleden beschikken over ervaring in ontwikkelingssamenwerking in Afrika. Zowel de voorzitter als de penningmeester hebben vele jaren gewerkt voor de Nederlandse ambassade in de Zambiaanse hoofdstad Lusaka. Ook de secretaris kent Zambia goed. De voorzitter van de stichting heeft een lange werkervaring in Chitungulu.

3. Beloningsbeleid bestuursleden

Alle bestuursleden verrichten hun werkzaamheden op strikt vrijwillige basis: zij ontvangen voor het werk voor Stichting Chitungulu geen financiële vergoeding/beloning. Dit is het geval vanaf de oprichting van de stichting in 2012.

4. Doelstelling stichting

Stichting Chitungulu richt zich op duurzame ontwikkeling voor de inwoners in het dorp Chitungulu in het oosten van Zambia (inwoneraantal ruim 16.000 inwoners, rond de 2.450 huishoudens), en enkele naburige dorpen in de onmiddellijke omgeving, met daarbij tegelijkertijd grote aandacht voor bescherming van de natuurlijke hulpbronnen in de regio.

Het verenigen van deze twee doelstellingen (enerzijds verbetering van de levensstandaard van de inwoners en anderszijds lokale natuurbescherming) komt voort uit de specifieke lokatie van het dorp Chitungulu dat is gelegen in een van de grootste wildernisgebieden van Afrika. Het dorp grenst pal aan Luambe National Park dat op zijn beurt een corridor vormt tussen twee van de grootste nationale parken van Zambia: het South Luangwa National Park en het North Luangwa National Park.

5. Werkzaamheden van de stichting

Om haar duale doelstellingen te verwezenlijken, onderneemt de stichting de volgende activiteiten:

5.1 Fondsenwerving

De stichting heeft voor haar activiteiten financiële middelen nodig. Fondsenwerving is dan ook een belangrijke taak van het bestuur. Het fondsenwervingsgebied beslaat Nederland, Duitsland en Zambia. Fondsenwerving wordt gedaan door potentiële sponsors aan te schrijven, zowel particuliere sponsors als organisaties gericht op duurzame ontwikkeling in Afrika. Incidenteel worden crowdfunding events opgezet of presentaties verzorgd. Voor de meeste fondsen die de stichting ontvangt geldt een van te voren vastgestelde allocatie, zoals de waterputten die worden gesponsord door de stichting Trap-In. Jaarlijks vermeldt de stichting in haar algemene jaarverslag hoeveel sponsors er zijn geworven; de namen

van organisaties staan jaarlijks vermeld in de Nieuwsbrief van de stichting.

5.2 Projectontwikkeling en projectbegeleiding

De stichting implementeert duurzame ontwikkelingsprojecten in Chitungulu. De voorzitter van de stichting, tevens projectcoördinator, identificeert projecten in nauw overleg met de inwoners van Chitungulu en legt deze vervolgens voor aan het bestuur (zie ook punt 9. Strategie van de stichting voor het ontwikkelen van projecten en punt 8. Overzicht kernprojecten). Na unanieme goedkeuring van het bestuur worden projecten geïmplementeerd en begeleid door de projectcoördinator ter plaatse.

5.3 Terugkoppeling naar sponsors

De terugkoppeling naar sponsors is een belangrijke taak die het bestuur zorgvuldig vervult. Terugkoppeling gebeurt meestal schriftelijk met een gedetailleerde rapportage. Daarnaast worden sponsors persoonlijk gebriefd met foto's of een presentatie.

5.4 Publicaties

Het bestuur publiceert jaarlijks op de website van de stichting het algemeen jaarverslag en de financiële stukken inclusief toelichting, alsook de jaarlijkse nieuwsbrief waarin verslag wordt gedaan van de activiteiten in Chitungulu.

5.5 Sociale media

Naast de website heeft de stichting een Instagram account: conservation.chitungulu waar regelmatig op wordt gepost, afhankelijk van de beschikbare communicatiemiddelen in Chitungulu.

6. Beheer van het vermogen

Het vermogen wordt beheerd door de stichting (penningmeester). De stichting heeft een Triodos-bankrekening en in Zambia een ZMW (Kwacha) bankrekening en USD bankrekening op naam van The Chitungulu Foundation. De ZMW rekening vergemakkelijkt het ontvangen van donaties van Zambiaanse sponsors, zoals Elephant Charge in 2024, en is daarnaast noodzakelijk voor de veiligheid van de projectcoördinator (die daardoor niet met teveel cash op zak hoeft te lopen). De USD rekening wordt aangehouden ingeval van grote wisselkoersschommelingen tussen de Zambiaanse Kwacha en de Euro, van deze rekening wordt echter nauwelijks meer gebruik gemaakt. De donaties die op de Triodos rekening worden gestort vanaf januari tot en met augustus worden doorgaans in hetzelfde jaar besteed. Fondsen die vanaf oktober/november worden ontvangen, worden doorgaans in het daaropvolgende jaar besteed. Dit hangt samen met de aanwezigheid van de projectcoördinator in Zambia, gewoonlijk in het droge seizoen (juni-september). Van alle bestedingen wordt verantwoording afgelegd aan de sponsors.

7. Beheerkosten

Alle fondsen worden besteed aan de projecten in Chitungulu, inclusief kosten voor vervoer en accommodatie gemaakt in het kader van de projecten. Het bestuur doneert op persoonlijke titel aan de stichting voor financiering van de overheadkosten (beheerkosten), zoals kosten voor de website, alsmede kosten voor het jaarlijkse vliegticket of kosten voor de Zambiaanse werkvergunning. Dit om zoveel mogelijk de donaties van derden ten goede aan de projecten in Chitungulu te laten komen. De stichting heeft geen administratiekosten, noch kosten voor een pand, vermogensbeheerkosten of kosten van vergoedingen voor bestuursleden.

8. Specifieke problematiek Chitungulu

Het ontwikkelingswerk in Chitungulu kenmerkt zich door specifieke uitdagingen die voortkomen uit de lokatie van het dorp in een geïsoleerd, groot wildernisgebied. De rijke flora en fauna in het gebied zijn van oudsher bepalend geweest voor de ontwikkeling van het dorp.

Belemmeringen voor ontwikkeling

1. Door de geïsoleerde ligging heeft het dorp geen toegang tot nationaal elektriciteitsnetwerk en is er slechts beperkte toegang tot grotere afzetmarkten.
2. Gezondheidszorg is zeer basaal vanwege de geïsoleerde ligging, terwijl tegelijkertijd door de lokatie veel tropische ziektes voorkomen (malaria, bilharzia) en het gevaar voor fatale interactie met wilde dieren (olifanten, krokodillen, leeuwen, gifslangen) groot is. Verwijzingen naar grotere ziekenhuizen in de regio zijn voor veel inwoners niet realiseerbaar vanwege de transportkosten;
3. Ondervoeding komt veel voor door gebrek aan eiwitten van dierlijke oorsprong: het is verboden te jagen in Luambe NP en vanwege de aanwezigheid van de tsetsevlies is de veeteelt onmogelijk. Pluimvee wordt vaak bedreigd door roofdieren en kippenziektes.
4. De inwoners van Chitungulu zijn vrijwel allemaal voor hun levensvoorziening afhankelijk van de zelfvoorzienende landbouw (inclusief ruilhandel), aangevuld met inkomsten uit de teelt van handelsgewassen als katoen en rijst. Echter, vanwege de impact van de klimaatverandering is de voedselzekerheid precair. Daarnaast worden gewassen en oogsten voortdurend bedreigd door olifanten en andere wilde dieren. Door de aanwezigheid van olifanten is bijvoorbeeld ook commerciële fruitteelt niet realiseerbaar.

Kansen voor ontwikkeling

1. Duurzaam toerisme kan een bron van inkomsten worden voor de lokale gemeenschap;
2. Een relatief ongerepte natuur kan hoge kwaliteitsproducten produceren, zoals honing;
3. De grote biodiversiteit in het gebied kan een stimulans zijn voor wetenschappelijk onderzoek.

9. Kernprojecten van de stichting in Chitungulu

Vanaf de oprichting van de stichting in 2012 is ingezet op educatie/kennisoverdracht, voedselzekerheid en natuurbescherming. De kernprojecten in de periode 2022-2027 zijn de volgende:

9.1 Biologische groentetuinen en overige voedselzekerheid

De stichting heeft zich hiervoor sinds 2012 ingezet teneinde het gebruik van schadelijke katoenpesticiden in groentetuinen terug te dringen. Inmiddels hebben vele tuinders het biologisch tuinieren omarmd vanwege aantoonbare voordelen met betrekking tot voedselzekerheid, natuurlijke pestbestrijding, duurzaam bodemmanagement. Bijkomend voordeel is de positieve impact op de biodiversiteit in en rond de tuinen. Het project is een stabiele bron van inkomsten voor vele huishoudens in Chitungulu.

De stichting ondersteunt door het verstrekken van waterputten, open-pollinated seeds, introductie van nieuwe groentevariëteiten, bijstaan met oplossingen voor olifanten, en kennisoverdracht nieuwe technieken zoals vermicompost.

De stichting continueert de promotie van plantaardige eiwitten, met name mung bonen en lokale cow peas en pigeon peas, en de promotie van de Three Sisters mengteelt waarbij bonen en pompoenen tezamen met mais worden geteelt voor een hogere opbrengst.

9.2 Natuureducatie

De stichting heeft zich vanaf 2012 ingezet voor natuureducatie met het populaire Vogel-ID programma waarbij basisscholieren vogels identificeren aan de hand van hun gezang, en daarbij meteen de Engelse naam leren. Het programma is inclusief een voor de regio unieke verrekijkertraining. Het vogel ID-project is sinds 2019 ook opgenomen in de door de stichting ontwikkelde 6-weekse 'conservation training' waar jaarlijks rond de 10-14 afgestudeerde middelbare scholieren aan deelnemen. De training is tevens een competitie voor sponsorships van vakopleidingen en overige studies, vooral op het gebied van natuurbescherming en natuurgidsopleidingen.

Sinds 2024 bouwt de stichting een Conservation Centre langs een toeristische route die Luambe NP met North Luangwe NP verbindt. Doelstelling is het centrum te ontwikkelen tot een regionaal kenniscentrum voor de bescherming van de biodiversiteit inclusief goed bodembeheer. Het centrum richt zich op zowel schoolkinderen (voorbereiding op excursies in Luambe NP en educatieve weekend- en vakantie-activiteiten) als afgestudeerde middelbare scholieren (conservation training) en volwassenen (workshops voor nieuwe tuinders, voorlichting voedingsleer voor vrouwen, climate-smart agriculture voor boeren, agroforestry voor bijenhouders).

9.3 Sponsorships voor studenten

Naast werving van studenten via de conservation training worden incidenteel ook langs andere weg talentvolle studenten gescout en gesponsord. Opleidingen variëren van vakopleidingen (automonteur, kleermaker, leraar, landbouwkunde, catering) tot natuurgidsopleidingen en diverse universitaire opleidingen (geneeskunde, sustainable natural resources management and climate change, business and project management). Sinds 2012 heeft de stichting 40 studenten gesponsord, overwegend jongeren.

9.4 Bijenhouderij/agroforestry

In 2024 heeft de stichting het bijenhouderijproject gekoppeld aan een agroforestry concept, waarbij wordt beoogd fruitbomen die afhankelijk zijn van bestuiving door bijen te plaatsen nabij bijenkasten. Het gaat om door de stichting geïntroduceerde granaatappel samen met citrusbomen en lokale bomen. Dit levert op termijn een extra bron van inkomsten voor de bijenhouders. Onderdeel van het bijenhouderijproject is ondersteuning van de lokale productie van bijenkasten.

Naast bovengenoemde kernprojecten zijn er nog een aantal kleinere projecten die niet tot nauwelijks begeleiding van de stichting vereisen:

1. Aanleg van waterputten

De stichting ontvangt van een vaste sponsor in Nederland gelden voor de aanleg van waterputten voor zowel groentetuinen als huishoudelijke consumptie. De stichting heeft inmiddels de aanleg van 12 waterputten gefinancierd.

2. Ondersteuning Crafts Club

Incidenteel ondersteunt de stichting de Crafts Club met materialen en ideeën voor het maken van souvenirs voor passerende toeristen.

3. Solar Lights

Door middel van een revolverend fonds verkoopt de stichting in Chitungulu tegen gesubsidieerde prijs duurzame leeslampjes werkend op zonne-energie met USB aansluitingen voor het opladen van mobiele telefoons. Met de lampjes wordt bespaard op milieubelastende batterijen.

10. Strategie van de stichting

De stichting heeft de volgende strategie en uitgangspunten ontwikkeld die als leidraad dienen bij de werkzaamheden in Chitungulu.

1. De stichting werkt bij voorkeur met kleinschalige, beheersbare projecten die aanvankelijk intensief worden begeleid door de projectcoördinator van de stichting, en vervolgens na training/begeleiding zelfstandig worden voortgezet door de lokale bevolking.
2. Met haar inspanningen wil de stichting bereiken dat een groter lokaal draagvlak voor natuurbescherming ontstaat, in het bijzonder bescherming van het aangrenzende Luambe National Park, door middel van het ondersteunen van projecten
 1. die de voedselzekerheid bevorderen;
 2. en/of ondersteuning bieden aan lokale initiatieven voor duurzame economische activiteiten;
 3. die jongeren betrekken bij natuureducatie;
 4. en training bieden of sponsoring faciliteren van onderwijs ter bevordering van empowerment van jongeren.
3. Bij ieder project wordt gelet op de volgende aspecten:
 - a. draagvlak (eigenaarschap): wordt het project werkelijk gezien als 'eigendom' van de gemeenschap, voelen betrokkenen zich verantwoordelijk en gemotiveerd voor het welslagen van hun project;
 - b. capaciteitsopbouw: draagt elk project bij aan overdracht van kennis en vaardigheden, zodat het project en eventuele daaruit voortvloeiende vervolgvactiteiten door de gemeenschap zelf kan worden voortgezet;
 - c. financiële duurzaamheid: is het project in staat zich binnen afzienbare termijn staande te houden zonder financiële hulp van buitenaf;
 - d. overleg/inspraak: welke zijn de overlegfora, wordt er regelmatig en nauw samengewerkt met alle belanghebbenden, inclusief lokale autoriteiten;
 - e. neveneffecten (impact): wat is de impact van het project niet alleen op de doelgroep maar eveneens op de bredere sociale verhoudingen in de gemeenschap.
4. In alle contacten met de bevolking worden de lokale cultuur, gewoonten, gebruiken en instituties gerespecteerd, voorzover deze niet conflicteren met algemeen erkende beginselen van behoorlijk, verantwoord en transparant bestuur en voorzover deze niet het officiële Zambiaanse overheidsbeleid doorkruisen. In alle gevallen wordt respectvol met de bevolking omgegaan.
5. Stichting Chitungulu zet zich in voor een zo transparant en doelmatig mogelijke besteding van de gedoneerde gelden. Daartoe:
 - a. wordt gebruik gemaakt van korte en directe lijnen: onze projectcoördinator is tenminste enkele maanden per jaar ter plaatse om de activiteiten te begeleiden en zorg te dragen voor een goede besteding van de middelen;
 - b. maakt de stichting gebruik van lokale contactpersonen die in contact staan met haar projectcoördinator wanneer deze niet ter plaatse is;
 - c. worden gedoneerde gelden niet gebruikt voor de overheadkosten van de stichting (tenzij toestemming is gegeven door de donateur), en worden reis- en verblijfkosten in Zambia alleen dan uit giften bekostigd indien deze een rechtstreeks verband houden met de projecten voor Chitungulu;

- d. worden zowel het algemeen als het financieel jaarverslag op de website van de stichting gepubliceerd;
 - e. wordt jaarlijks een Nieuwsbrief gepubliceerd op de website van de stichting.
 - f. wordt het Instagram account @conservation.chitungulu actief bijgehouden, voorzover de communicatiemiddelen in Chitungulu dat toelaten.
6. De stichting werkt zoveel mogelijk samen met lokale, Zambiaanse organisaties in de regio die kunnen bijdragen aan de doelstelling van de stichting op het gebied van natuurbescherming en duurzame verbetering van de levensstandaard. In het algemeen jaarverslag wordt vermeld met welke Zambiaanse organisaties de stichting heeft samengewerkt.

11. Vooruitzichten

Voor de periode 2025-2027 heeft de stichting de volgende ambities in aanvulling op continuering van de kernprojecten:

11.1 Aanschaf van een game drive vehicle (safari-auto)

De aanschaf van een safari-auto geeft een belangrijke impuls aan het realiseren van de doelstellingen van het conservation centre, met name op het gebied van educatie van schoolkinderen. De auto wordt ingezet voor regelmatige excursies naar Luambe NP en vergemakkelijkt het bereiken van schoolkinderen van veraf gelegen scholen, zodat ook zij kunnen deelnemen aan de activiteiten die door het centrum worden ontwikkeld.

11.2 Meer vrouwelijke studenten

De stichting wil het aantal vrouwelijke studenten verder verhogen, en zet met name in op sponsoring van vrouwelijke natuurgidsen.

11.3 Plantaardige eiwitten

De stichting gaat vanaf 2025 experimenteren met de teelt van oesterzwammen.

11.4 Overdracht werkzaamheden

De stichting zet zich in voor de oprichting van een lokaal coöperatief in 2027 waarmee een lokaal team van natuurbeschermers, allen getraind door de stichting, de activiteiten van het conservation centre zelfstandig gaat managen.

11.5 Fondsenwerving

Werving van nieuwe sponsors is een prioriteit van de stichting in de periode 2025-2027.

Vastgesteld op 25 juni 2025

Het bestuur